

Actualizare privind răspunsul interinstituțional în domeniul protecției copilului în contextul crizei refugiaților în Moldova #01 – Martie 2022

Foto: UNICEF Moldova

PREZENTARE DE ANSAMBLU A SITUAȚIEI COPILOR

Context

Copiii refugiați și familiile lor au fost bine primiți în Republica Moldova de către cetățenii moldoveni, voluntari, societatea civilă și autorități, care le-au oferit refugiu. Un număr mic din refugiați merg la școală în Republica Moldova, iar majoritatea sunt separați de tații lor care au rămas în Ucraina. Copii locuiesc în spații de cazare de tranzit sau temporare, în locuri special amenajate pentru cazarea refugiaților sau sunt găzduiți în familii moldovenești.

Statistici cheie

- Peste **387.151** refugiați au intrat în Republica Moldova, până la 29 martie 2022, dintre care **36% - copii și 65% - femei**.
- Circa **140.000 copii** au tranzitat teritoriul Republicii Moldova, dintre care **36.000** au rămas aici.
- Instituțiile partenere în materie de Protecția Copilului estimează că **cel puțin 2% dintre** copii ar fi separați sau neînsoțiți, fapt ce ar însemna că cel puțin 780 copii neînsoțiți sau separați și peste 1.000 copii expuși situațiilor de risc sunt în prezent în Republica Moldova.
- Servicii integrate au fost prestate la peste **5.500** copii și îngrijitori.
- Autoritățile au identificat **11** copii neînsoțiți și i-au plasat în instituții de îngrijire de urgență.

Riscuri în materie de Protecția Copilului

- Distresul psihosocial indus ca urmare a strămutării, lipsei de educație și separării de familie.
- Lipsa de informații pune în pericol copii și îngrijitorii în timpul călătoriilor și cazării.
- Separarea membrilor familiilor sporește povara femeilor și îngrijitorilor copiilor neînsoțiți sau separați.
- Riscul violenței, abuzurilor și exploatarei, inclusiv prin supunerea la muncă a copiilor și disciplinare fizică.
- Riscuri specifice pentru fete, violența bazată pe gen, inclusiv abuzul sexual și exploatarea, și traficul de ființe umane.

- Situația specifică a copiilor cu dizabilități și de etniile minoritare (Romi).

Din experiența căpătată în alte crize de refugiați, copiii care locuiesc în gospodării conduse de femei cu mulți copii și statut socio-economic scăzut sunt cei mai expuși la violență, abuzuri și exploatare. [vedeți aici](#).

REALIZĂRI – ACTIVITĂȚI REALIZATE PÂNĂ ÎN PREZENT

Subgrupul de lucru în domeniul Protecției Copilului a identificat următoarele priorități:

- **Asigurarea că migrația copiilor și familiilor este sigură, are loc în condiții care asigură sprijin și respectarea demnității umane**

Când familiile și copiii refugiați ajung în Republica Moldova, autoritățile în domeniul Protecției copilului și alte organizații lucrează împreună ca să ofere informații exacte și accesibile, așa încât să le permită copiilor și familiilor lor să ia decizii informate cu privire la opțiunile lor. . O altă prioritate o constituie asigurarea transportului în condiții de siguranță, în sensul că în timp ce așteaptă sau călătoresc, copiii și îngrijitorii lor sunt feriți de orice forme de exploatare și abuz și că nevoile specifice ale copiilor sunt asigurate, inclusiv amenajarea de săli de așteptare prietenoase copiilor.. De asemenea, că după intrarea pe teritoriul Republicii Moldova, copiii și îngrijitorii cu nevoi speciale sunt identificați și li se oferă sprijinul necesar pe durata călătoriei și la sosire – inclusiv pentru copiii cu dizabilități, neînsoțiți și separați de familiile lor, precum și pentru persoanele în vârstă care îngrijesc de copii.

- **Asigurarea că copii și familiile lor sunt în siguranță și primesc la timp asistență prietenoasă copiilor în Republica Moldova**

Factorii implicați în protecția copilului lucrează cu toate părțile interesate pentru a asigura că centrele de primire și cazare a refugiaților, ajutoarele financiare și educația sunt prietenoase copiilor și contribuie la atenuarea riscurilor pentru copii. Aceasta presupune integrarea activităților de protecție a copilului din cadrul centrelor de primire și cazare a refugiaților, asigurarea protecției copiilor și desfășurarea de monitorizări pentru a identifica și aborda orice riscuri pentru femei și copii. Acțiunile în vederea asigurării protecției copilului presupun, printre altele, și acordarea asistenței în înscrierea pentru obținerea ajutorului financiar. Astfel, se asigură că atât copiii, cât și familiile aflate în situații de risc au prioritate pentru asistență financiară, precum și că sunt identificați în timpul înscrierilor și îndreptați la serviciile corespunzătoare de protecție a copilului.

- **Furnizarea de servicii integrate copiilor și familiilor prin intermediul Punctelor Albastre și prin mobilizarea comunității**

Factorii de protecție a copilului, prin acțiuni de mobilizare a comunității și Punctelor Albastre identifică nevoile familiilor și copiilor și îi îndreaptă la prestatorii de servicii de bază, ca de

exemplu, de sănătate, educație, cazare și produse nealimentare de necesitate primară. Punctele Albastre (furnizează un pachet integrat de informații și consiliere pentru copii și familii, sprijin psihosocial, asistență juridică și reprezintă spații prietenoase pentru copii și familii.. Ele servesc și ca punct de intrare pentru identificarea și îndreptarea copiilor și familiilor lor cu nevoi specifice, precum persoane cu dizabilități, cu nevoi medicale speciale, femei vulnerabile sau copii neînsoțiți sau separați. Echipe mobile de intervenții psiho-sociale și multisectoriale lucrează cu refugiați și comunitățile gazdă pentru a oferi activități structurate copiilor și sprijin psihosocial familiilor, în mod special, mamelor și bunicilor care îngrijesc copiii în circumstanțe dificile.

Photo: UNHCR Moldova

- **Identificarea și sprijinirea copiilor separați, neînsoțiți și a celor aflați în situații de risc**

Ca răspuns la numărul fără precedent de copii refugiați care tranzitează teritoriul și rămân în Republica Moldova, activitățile îndreptate spre identificarea, screeningul și sprijinirea copiilor aflați în situații de risc sunt consolidate. Datorită unui număr mare de refugiați, autoritățile de frontieră au acordat prioritate intrării eficiente, iar efectuarea unui screening sistematic al copiilor în situații de risc a fost îngreunată.

Cu tot mai puțini oameni intrând și părăsind teritoriul Republicii Moldova, autoritățile de frontieră, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, UNICEF, UNHCR și partenerii își intensifică eforturile îndreptate spre screening-ul și direcționarea copiilor aflați în situații de risc, inclusiv copiii neînsoțiți sau separați. Autoritatea tutelară locală a trimis specialiști la punctele de trecere a frontierei de stat Palanca și Otaci. Punctele Albastre au specialiștii lor în protecția copilului care primesc sesizări de la alte agenții. Copiii neînsoțiți sau separați și alte categorii de copii în situații de risc sunt identificați printr-un screening mai sistematic al familiilor care călătoresc cu autobuzul, avionul, și la locațiile de înscriere pentru primirea asistenței financiare.

Până în prezent, majoritatea copiilor neînsoțiți și separați care au fost identificați au primit asistența necesară din partea membrilor

famiilor lor extinse sau persoanelor adulte cunoscute și în care au încredere sau au fost reunificați cu membrii familiilor lor la sosirea în Republica Moldova. Ca atare, prioritară a fost identificarea, evaluarea și sprijinirea acestor aranjamente de îngrijiri de tip familial. Evaluarea și sprijinirea acestor familii a fost realizată de către autoritățile tutelare, AVE Copii, UNICEF și UNHCR (cea din urmă în cadrul programului de transport pe calea aeriană a familiilor de refugiați către diferite țări europene).

O prioritate-cheie este asigurarea că toți lucrătorii din linia întâi, fie la punctele de trecere a frontierei, personalul Punctelor Albastre, fie la locațiile de înscriere pentru primirea asistenței financiare, conștientizează că ei trebuie să orienteze orice copil care călătorește ca parte a unei familii cu care nu a locuit înainte de izbucnirea războiului la colaboratorii autorităților de protecție a copilului, dar nu numai copii care călătoresc de unii singuri. Odată cu îmbunătățirea activităților de screening și identificare, edificarea unui sistem de management al informațiilor, pentru a asigura că toți copiii neînsoțiri sau separați identificați sunt evaluați, monitorizați și primesc îngrijiri alternative, iar familiile sunt sprijinite, rămâne a fi o prioritate pentru a asigura că niciun copil sau familie nu a fost omis(ă).

- **Consolidarea sistemului național de protecție a copilului**

În timp ce sistemul național de protecție a copilului, cu servicii integrate prestate de autorități și organizațiile locale reglementate ale societății civile, necesita a fi îmbunătățit încă înainte de criza actuală, nu a fost conceput pentru a face față fluxului de refugiați la amploarea și natura actuală. Ca atare, asistarea autorităților publice și organizațiilor naționale ale societății civile dedicate protecției sociale în vederea extinderii și adaptării serviciilor și procedurilor existente pentru a răspunde crizei refugiaților este o prioritate majoră.

Ministerul Muncii și Protecției Sociale a instituit un sistem de tutelă pentru copiii neînsoțiți și separați, un centru pentru îngrijiri de urgență pentru copiii neînsoțiți a fost identificat, iar sistemul de asistență maternală poate oferi cazare pentru aceștia atât timp cât este necesar. Cu sprijinul UNICEF, UNHCR, și ONG-urilor relevante, un mecanism interinstituțional între MAI și MSMPS este în proces de elaborare pentru a actualiza procedurile și clarifica rolurile și responsabilitățile.

Photo: © UNICEF/UN0611000/Moldova

PROVOCĂRI

- Migrația rapidă a copiilor și familiilor a demonstrat că programele și serviciile tradiționale, statice nu răspund suficient de rapid sau sunt adaptabile nevoilor schimbătoare. Acest lucru necesită atât ajustarea serviciilor naționale existente, cât și complementarea lor cu echipe mobile.
- Este necesar să se asigure un răspuns echitabil coordonat care să se axeze în mod sporit nu doar asupra punctelor de frontieră sau centrelor de cazare a refugiaților, dar și asupra serviciilor pentru refugiații care locuiesc în comunitățile gazdă pentru a evita duplicarea și lacunele în capacitatea de răspuns.
- Identificarea familiilor vulnerabile și asigurarea că acestora li se acordă prioritate. Răspunsurile precedente la crizele umanitare au demonstrat că copii separați sau neînsoțiți care sunt îngrijiți, nu sunt neapărat cei mai vulnerabili, în timp ce copiii din gospodăriile conduse de femei, cu mulți copii și fără mijloace financiare sau rețele de suport pentru a întreține familiile sau să îngrijească copiii lor, sunt, de fapt, cei mai expuși riscului violenței, abuzurilor și exploatării, inclusiv violenței bazată pe gen (VBG) în cazul fetelor.

CALEA DE URMAT

1. Transport prietenos copiilor, cazare și ajutor financiar

- 1.1. Consolidarea sistemului de protecție a copiilor și identificarea copiilor expuși situațiilor de risc la punctele de trecere a frontierei, în mijloacele de transport și în centrele de cazare.
- 1.2. Extinderea serviciilor de protecție a copilului la centrele de înscriere pentru ajutor financiar și îndreptarea familiilor și copiilor vulnerabili la prestatorii de servicii integrate.

2. Extinderea serviciilor integrate

- 2.1. Consolidarea capacităților și asigurarea calității în cadrul Centrelor Albastre existente, precum și extinderea numărului acestor centre de la 3 până la 6 în cursul lunii aprilie a.c..

LUCRÂND ÎN PARTENERIAT

UNICEF și UNHCR conduc împreună eforturile de asigurare a protecției copilului pentru refugiați, iar subgrupul de lucru pentru protecția copilului (CPSWG) în Republica Moldova vine în sprijin și se află în strânsă colaborare cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale. Grupul de lucru anume desemnat pentru copiii neînsoțiți sau separați și Punctele Albastre funcționează și se convoacă pe măsura necesităților.

Membri ai subgrupului de lucru în domeniul protecției copilului (CPSWG)

Ministerul Muncii și Protecției Sociale | Ministerul Afacerilor Interne | Primăria mun. Chișinău | Avocatul Poporului | UNICEF | IOM | UNHCR | UN Women | UNFPA WHO | OSCE | USAid | IsraAID | Terre des Hommes | Copil Comunitate Familie | Partnership for Every Child | CNPAC | Centrul pentru sprijinirea și dezvoltarea inițiativelor civice "Resonance" | Asociația pentru Abilitarea Copilului și Familiei AVE Copiii | Centrul de Drept al Avocaților | Caritas | Keystone | Catholic Relief Service | INTERSOS - Organizzazione Umanitaria | Children's Emergency Relief International | CNPAC | Centrul de Drept al Femeilor | La Strada | International Rescue Committee | Consiliul Norvegian al Refugiaților | Plan International | WeWord | Child Holland | People in Need | Clear Global | Church World Service | VDMC | Internews | Street Child Home | Hope and Home for Children | Faros Elpidas | Dorcas | World Vision

Eforturile întreprinse de Guvernul și societatea Republicii Moldova în acordarea protecției și asistenței refugiaților necesită solidaritatea comunității internaționale și angajamentul uman comun.